

**Κείμενο του Απόστολου Χρ. Μαυρομάτη,
πρ. Πρόεδρου ΑΘΗΝΑ Super market και Πανελληνίας
Ένωσης Παντοπωλειακών Εταιριών Συνεταιρισμών
Κοινοπραξιών Ελλάδος ΠΕΠΕΣΚΕ
για τα κρατικά μονοπώλια, την οικονομική, κοινωνική και
πολιτική κρίση και τα παραδοσιακά παντοπωλεία του
παρελθόντος.**

ΓΙΑ ΝΑ ΘΥΜΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΚΑΙ ΝΑ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΑΣ

Με αφορμή τη ζοφερή οικονομική, πολιτική και κοινωνική κρίση που βιώνει σήμερα το έθνος μας και η οποία οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εμφάνιση την τελευταία τριακονταπενταετία μαθητευομένων μάγων στις πολιτικές ηγεσίες της χώρας μας, οι οποίοι ασέλησαν, ως αυτόκλητοι λαοπλόμοι, δημοκόποι και ψευδοσωτήρες, στον τόπο μας, θα αναφερθώ στη συνέχεια και σε μια άλλη μεγάλη κρίση του παρελθόντος.

Το 1893 ο Χαρίλαος Τρικούπης ομολόγησε στη Βουλή ότι «... δυστυχώς κύριοι επτωχέυσαμε...» γιατί η εξόφληση των δανείων της χώρας ήταν αδύνατη παρά τους φόρους που είχαν επιβληθεί. Ο διάδοχός του Δηλιγιάννης οδήγησε τη χώρα το 1897 στον ατιμωτικό πόλεμο με την Τουρκία και μετά την ήττα της Ελλάδας ήρθε στη χώρα ο Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος (ΔΟΕ) που εισέπραττε για λογαριασμό των δανειστών μας φόρους από το κρατικό μονοπώλιο που εν τω μεταξύ είχε συσταθεί σε βασικά προϊόντα (χοντρό αλάτι, σπίρτα, φωτιστικό πετρέλαιο, τραπουλόχαρτα, καπνό και τσιγαρόχαρτα). Μάλιστα, ο τελευταίος διακανονισμός όλων των προπολεμικών δανείων έγινε το 1952-53 από την κυβέρνηση Παπάγου και Υπουργό τον Σπύρο Μαρκεζίνη.

Κατά τη διάρκεια ισχύος του μέτρου της κρατικής, μονοπωλιακής διακίνησης των προϊόντων αυτών, οι παντοπώλες δεινοπάθησαν και ταλαιπωρήθηκαν προκειμένου να εξασφαλίζουν τις αναγκαίες ποσότητες των ειδών αυτών για να καλύπτουν τις ανάγκες των πελατών τους. Ιδιαίτερα δύσκολη και σε δυσμενείς συνθήκες ήταν η προμήθεια του φωτιστικού πετρελαίου στην παλιά Αθήνα αλλά και στην περιφέρεια. Η παραλαβή του πετρελαίου γινόταν χύμα σε μεταλλικά βαρέλια των διακοσίων λίτρων με συρόμενα, χειροκίνητα καροτσάκια από τους παντοπώλες ή τους ψυχογιούς τους ή με ιπήλατες άμαξες μέσα από χωμάτινους δρόμους.

Το πετρέλαιο ήταν βασικό και αναγκαίο είδος για κάθε νοικοκυριό και χρησίμευε στα φτωχόσπιτα για φωτισμό, μαγείρεμα, θέρμανση (γκαζιέρες με φυτίλι ή μπεκ). Η έλλειψη φωτιστικού πετρελαίου κατά τους χειμερινούς μήνες ήταν σύνηθες φαινόμενο. Οι διαμαρτυρίες, η αγανάκτηση και ο θυμός των καταναλωτών ξεσπούσε άδικα προς τους παντοπώλες που δεν είχαν όμως καμία ευθύνη, με τις ουρές, τα επεισόδια και τους διαπληκτισμούς μέσα στα παντοπωλεία για την εξασφάλιση έστω και μικρής ποσότητας να αποτελούν καθημερινό φαινόμενο.

Εξίσου σοβαρές δυσχέρειες και προβλήματα είχαν προκύψει και στη διακίνηση του χοντρού αλατιού από τα κρατικά μονοπώλια κυρίως στην ύπαιθρο. Οι

ανάγκες σε χοντρό αλάτι ήταν μεγάλες, κυρίως για την ορεινή και οικιακή τυροκομία, την παρασκευή και συντήρηση τροφών ζωικής και φυτικής προέλευσης (ελιές, τουρσιά, αλίπαστα κλπ). Από την άλλη πλευρά, τα κρατικά καταστήματα ήταν περιορισμένα, ένα κατάστημα κάλυπτε έως και δέκα χωριά. Οι αποστάσεις μεγάλες, οι δρόμοι ανύπαρκτοι, μόνο κακοτράχαλα, αδιάβατα μονοπάτια. Μέσα μεταφοράς μόνο οι άνθρωποι, κυρίως οι γυναίκες φορτωμένες στην πλάτη τους (ζαλίκι), ή τα ζώα (όνοι και ημίονοι). Η αποθήκευση του αλατιού στα κρατικά μονοπώλια γίνονταν σε άθλιες αποθήκες, χυμένο σε λόφους και εκτεθειμένο στη σκόνη, στα τρωκτικά και στα αδέσποτα και οι παντοπώλες το προμηθεύονταν σε δικά τους σακιά φτυαρίζοντας το οι ίδιοι.

Το παραπάνω τριτοκοσμικό καθεστώς του κρατικού μονοπωλίου σε συγκεκριμένα είδη λειτούργησε επί ογδόντα συνεχή χρόνια και άντεξε μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '70 οπότε και η χώρα μας απαλλάγηκε από την παρουσία του λόγω των τελικών διαδικασιών ένταξής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση (τότε ΕΟΚ).

Απόστολος Χρ. Μαυρομάτης

1926-1996 - Εβδομήντα χρόνια Μαυρομάτης στην ομώνυμη στάση των λεωφορείων 051 της ΕΘΕΛ στην ιστορική συνοικία της Ακαδημίας Πλάτωνος (η πρώτη ακαδημία παγκοσμίως).